

วารสาร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ปีที่ ๔๒ เล่มที่ ๑ ♦ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๓

สังคมศาสตร์
SOCIAL SCIENCE

JOURNAL OF
THE NATIONAL RESEARCH COUNCIL OF THAILAND

Vol. 42, No. 1 ♦ January - June 2010

วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
จัดพิมพ์เป็น ๒ ฉบับ (ฉบับวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์)
ปีละ ๒ เล่ม (เล่ม ๑ ม.ค. - มิ.ย. และ เล่ม ๒ ก.ค. - ธ.ค.)
การบอกรับวารสารติดต่อได้ที่

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
๑๕๖ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

คำบำรุง

ในประเทศ ฉบับละ ๑๐๐ บาท (เล่ม ๑, ๒)
ต่างประเทศ ฉบับละ ๓๐ US \$ (เล่ม ๑, ๒)
ราคานี้รวมค่าจัดส่งแล้ว

Journal of the National Research Council of Thailand is published separately into 2 parts (Natural and Social Sciences) and 2 numbers/part (No. 1, January-June; No. 2, July-December). Correspondences would be addressed to :

National Research Council of Thailand,
196 Ladyao Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

Annual Subscription

Local 100 baht/part (2 numbers)
Foreign US \$ 30.00/part (2 numbers)
(post-paid)

อภินันทนาการ

จาก

ส่วนประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

สำนักอำนวยการกลาง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สารบัญ

วารสารสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ปีที่ 42 เล่มที่ 1 ม.ค. - มิ.ย. 2553

◆ ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับการใฝ่เรียนรู้ค่านิยมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ชวนชัย เชื้อสาธุชน	13
◆ การเสวนาการเรียนการสอนและการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ชนิตา จิตตรุทธะ และคณะ	31
◆ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ศุภมิตร ปิติพัฒน์	43
◆ ปัจจัยด้านคุณภาพและความปลอดภัยที่มีผลต่อการบริโภคสินค้า อภิชาติ ดะลุมเพรย์	63
◆ การพัฒนาเครื่องมือประเมินตนเองด้านภาวะผู้นำแบบชื่นชมตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ณัชนัน (แก้วชัยเจริญกิจ) ศุภสิริสุข และคณะ	77
◆ การฝึกอบรมจิตลักษณะและทักษะแก่บุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม การดูแลทันตสุขภาพบุตร ก่อนวัยเรียน วรวรรณ อัสวกุล	99
◆ การลดต้นทุนการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมเฉพาะพื้นที่ นิตยา รื่นสุข	113
◆ ผลการฝึกอบรมทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านสิทธิและหน้าที่ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ฤกษ์ชัย คุณูปการ	129

บทความที่ปรากฏในวารสารนี้ หากนำไปตีพิมพ์ ณ ที่อื่นต้องอ้างถึงสำนักงาน
คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ขอคิดเห็นในบทความนี้เป็นของ
ผู้เขียน สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยเสมอไป

วารสาร
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ปีที่ ๔๒ เล่มที่ ๑ ♦ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๓

สังคมศาสตร์
♦
SOCIAL SCIENCE

JOURNAL OF
THE NATIONAL RESEARCH COUNCIL OF THAILAND

Vol. 42, No. 1 ♦ January - June 2010

ผลการฝึกอบรมทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านสิทธิและหน้าที่ของนักศึกษามหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF PSYCHO-BEHAVIORAL TRAINING ON DEMOCRATIC BEHAVIORS IN THE ASPECT OF OBSERVANCE OF RIGHTS AND DUTY OF UNIVERSITY STUDENTS

ฤกษ์ชัย คุญูปการ

Roekchai Khunopakarn

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Faculty of Education Pibulsongkram Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลและปริมาณการฝึกที่มีประสิทธิผลของชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการและชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ 2) เพื่อศึกษาตัวทำนายที่สำคัญของจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาระบบแผนการวิจัยที่ใช้ คือ การสุ่มเข้ากลุ่ม มีกลุ่มควบคุม และวัดผลหลังการทดลอง ผู้ถูกทดลอง คือ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับปีที่ 2 และปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 343 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ โปรแกรมวิชาภาษา โปรแกรมวิชาสังคม โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และโปรแกรมวิชาอื่น ๆ สุ่มนักศึกษาแต่ละโปรแกรมวิชาเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมกลุ่มละเท่า ๆ กันโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย นักศึกษากลุ่มทดลอง 1 ฝึกทั้ง 2 ชุด คือ ชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการ และชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ ชุดละ 12 คาบ กลุ่มทดลองอีก 2 กลุ่มฝึกชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว ส่วนกลุ่มควบคุมฝึกพับกระดาษและฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน นักศึกษาแต่ละกลุ่มฝึกอบรมจำนวน 24 คาบ ใช้เวลาอบรม 4 วัน ตัวแปรที่ศึกษามี 5 ประเภท คือ 1) การฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการและชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) จิตลักษณะ 6 ตัว 3) ลักษณะสถานการณ์ 4 ตัว 4) พฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ตัว และ 5) ชีวิตสังคม 5 ตัว การรวบรวมข้อมูลใช้แบบวัดมาตราประเมินรวมค่า 6 ระดับ จำนวน 12 ฉบับ คำถามฉบับละ 10-15 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน และการวิเคราะห์

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยวิเคราะห์ผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยซึ่งแบ่งตามตัวแปรชีวสังคม พบผลการวิจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการหรือฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการหรือไม่ได้ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และการฝึกทั้ง 2 ชุดมีประสิทธิผลมากกว่าการฝึกชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว พบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 2) ตัวทำนายชุดที่ 3 (รวม 6 ตัว) ทำนายจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยได้มากกว่าตัวทำนายชุดที่ 1 (2 ตัว) และชุดที่ 2 (4 ตัว) ทั้งในระยะสั้น (วัดหลังทดลองทันที) และในระยะยาว (วัดหลังทดลอง 3 เดือน) โดยพบผลเฉพาะในกลุ่มย่อย และ 3) ตัวทำนาย 6 ตัว คือ สุขภาพจิต ความสามารถด้านการรู้คิด ความเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ทัศนคติทางสังคมด้านประชาธิปไตย พบว่า แต่ละตัวเป็นตัวทำนายที่สำคัญของจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยผลในกลุ่มรวม พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยแต่ละด้าน มีตัวทำนายที่สำคัญ 2-3 ตัว (ยกเว้น สุขภาพจิต) ส่วนผลในกลุ่มย่อย พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยแต่ละด้านมีตัวทำนายที่สำคัญ 1-4 ตัว แสดงว่าชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการและชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและหน้าที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมีความเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสนับสนุน จึงควรจัดโปรแกรมฝึกอบรมด้วยชุดฝึกทั้ง 2 ชุดให้แก่นักศึกษาและเยาวชน เพื่อพัฒนาให้มีจิตลักษณะที่ฝึกและพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นเพิ่มขึ้น โดยมีครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเป็นฝ่ายสนับสนุนหรือมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยของประเทศไทยต่อไป

ABSTRACT

The two major objectives of this experimental research were 1) to investigate the effectiveness and quantity of training from two types of psychological characteristics and observance of rights and duty and 2) to find the important predictors and quantity of predictability of psychological characteristics and observance of rights and duty behaviors of the students. The research design was Randomized Posttest Only Control Group Design. The subjects consisted of 343 grade 2th and grade 3th of faculty of education from Pibulsongkram Rajabhat University. They were from four major programs, i.e. language, social, science-maths and others. They were simple randomly assigned to 4 experimental and control groups. The first experimental group received two types of integrated psychological training and observance of rights and duty training. The other two experimental groups received either one of the two training and the control group received irrelevant training. Each group received 24 hours of training which spreaded out for

4 days. The method used to assess these variables were summated ratings, each measurement consisted of 10 to 15 items accompanied by 6 unit rating scale. The statistic used to analyse data were Two-way Analysis of Variance, Stepwise Multiple Regression Analysis, Correlation Coefficient and Scheffe's method for means comparison. The analyses were made both for the total sample as well as the sub-groups divided by the bio-social characteristics of the students for more detailed. There were five types of variables in this experimental research: the two types of psychological characteristics and observance of rights and duty training, six psychological characteristics, four situational variables, two types of democratic behavior, and five bio-social and family background variables. There were four groups of major research findings. First, the trainees who received types of psychological characteristics training or received types of observance of rights and duty training were later found to be significantly higher on psychological characteristics and democratic behaviors than those of the trainees who did not receive types of psychological characteristics training or did not receive types of observance of rights and duty training. Both two types training of integrated psychological and observance of rights and duty made more effective than the training either one of the two training. Secondly, the 3rd set of predictors could predict psychological characteristics and democratic behaviors more than the 2nd and 1st set of predictors both in short time and long time. This result were found only for the sub-groups. Thirdly, the six predictors were hygiene, cognitive ability, home democratic atmosphere, social support from the family, social support from the friend groups and subjective norm of democracy were found that each them was the important predictors for each psychological characteristics and democratic behaviors differently. In the total samples the result show that there were two to three predictors of psychological characteristics and democratic behaviors. However, in sub-groups there were One to four predictors of psychological characteristics and democratic behaviors. It meant that the integrated psychological and the observance of rights and duty training sets which the researcher developed could develop psychological characteristics and democratic behaviors of students both in short and long time. Home democratic atmosphere, social support from the family and social support from peer group would be support factors. Therefore , both two training types should be provided for students and youth in order to develop psychological characteristics and democratic behaviors in the aspect of observance of rights and duty and not invaded other people human rights by getting support from the family and peer group or by participant. This will continuity benefit to the social democratic development of Thailand.

คำนำ

ประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ได้รับการยอมรับว่าดีที่สุด เพราะเป็นการปกครองโดยประชาชนและเพื่อความผาสุกของประชาชน ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสืบต่อกันมามากกว่า 70 ปี แต่ความเจริญก้าวหน้าภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ยังเป็นความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุและด้านระบบการเมืองการปกครองมากกว่า

ความเจริญทางด้านจิตใจและพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชน ส่งผลให้สังคมไทยมีปัญหาด้านการดำเนินชีวิตตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขทั้งในระดับชาติ ชุมชนและปัจเจกบุคคล เช่น คนไทยยังมีเจตคติและค่านิยมในการละเมิดกฎหมาย ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ทำหน้าที่พลเมืองดี และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ เพื่อให้สังคมไทยประสบความสำเร็จในการดำเนินวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยทั้งด้านจิตลักษณะและด้านพฤติกรรมให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เนื่องจาก ฤกษ์ชัย คุณูปการ (2547) ศึกษา พบว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยด้านการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ เป็นตัวถูกทำนายอันดับแรก ของตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย และการมุ่งอนาคตและควบคุมตนและสุขภาพจิต เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ และวิจัยประเมินผลการฝึกอบรมโดยวิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment) เพื่อตรวจสอบว่า การฝึกอบรมจะส่งผลทางบวกต่อจิตลักษณะที่ฝึกและพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นของนักศึกษา มากน้อยเพียงใด และส่งผลต่อนักศึกษาที่มีพื้นฐานด้านชีวสังคมแตกต่างกันอย่างไร และควรฝึกอบรมมากหรือน้อยเพียงใดจึงจะบรรลุผลที่พึงประสงค์

วิธีการวิจัยเชิงทดลอง

ประชากรและกลุ่มผู้ถูกทดลอง

ประชากร คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 จำนวน 8 โปรแกรมวิชา รวม 180 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 7 โปรแกรมวิชา รวม 179 คน ประจำปีการศึกษา ปี 2552 มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ตสงคราม จำนวน 359 คน

การสุ่มนักศึกษาเข้ากลุ่ม ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากรายชื่อนักศึกษาในแต่ละโปรแกรมวิชาเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม สุ่มตามลำดับครั้งละ 1 รายชื่อจนครบทุกโปรแกรมวิชา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โปรแกรมวิชาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 3	จำนวน 45 คน สุ่มได้กลุ่มละ 11-12 คน
โปรแกรมวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3	จำนวน 33 คน สุ่มได้กลุ่มละ 8-9 คน
โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3	จำนวน 26 คน สุ่มได้กลุ่มละ 6-7 คน
โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 3	จำนวน 20 คน สุ่มได้กลุ่มละ 5 คน
โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 3	จำนวน 21 คน สุ่มได้กลุ่มละ 5-6 คน
โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 3	จำนวน 18 คน สุ่มได้กลุ่มละ 4-5 คน

โปรแกรมวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 3	จำนวน 16 คน สุ่มได้กลุ่มละ 4 คน
โปรแกรมสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 2	จำนวน 28 คน สุ่มได้กลุ่มละ 7 คน
โปรแกรมวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2	จำนวน 23 คน สุ่มได้กลุ่มละ 5-6 คน
โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 2	จำนวน 15 คน สุ่มได้กลุ่มละ 3-4 คน
โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2	จำนวน 26 คน สุ่มได้กลุ่มละ 6-7 คน
โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ ชั้นปีที่ 2	จำนวน 16 คน สุ่มได้กลุ่มละ 4 คน
โปรแกรมวิชาเทคโนโลยี ชั้นปีที่ 2	จำนวน 26 คน สุ่มได้กลุ่มละ 6-7 คน
โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 2	จำนวน 16 คน สุ่มได้กลุ่มละ 4 คน
โปรแกรมวิชาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2	จำนวน 30 คน สุ่มได้กลุ่มละ 7-8 คน

แบบแผนการวิจัย (Research Design)

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ คือ มีการสุ่มเข้ากลุ่ม มีกลุ่มควบคุมและวัดผลหลังการทดลอง (Randomized Posttest Only Control Group Design) โดยสุมนักศึกษาแต่ละโปรแกรมวิชาเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่มและกลุ่มควบคุม กลุ่มละเท่า ๆ กันโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือ (แบบวัด) และการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดจำนวน 12 ฉบับ แบ่งการวัดออกเป็น 3 ครั้ง คือ วัดผลก่อนการทดลอง วัดผลหลังการทดลองทันที และวัดผลหลังการทดลอง 3 เดือน ดังนี้

แบบวัด (ก่อนทดลอง) 6 ฉบับ

1. สุขภาพจิต
2. ความสามารถในการรู้จัก
3. ประชาธิปไตยในครอบครัว
4. สนับสนุนทางสังคมของครอบครัว
5. สนับสนุนทางสังคมของกลุ่มเพื่อน
6. การรับรู้ทัศนคติทางสังคมด้านประชาธิปไตย

แบบวัด (หลังทดลอง 3 เดือน) 6 ฉบับ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
3. ประสิทธิภาพทางสังคม
5. พฤติกรรมการเคารพสิทธิและหน้าที่

แบบวัด (หลังทดลองทันที) 4 ฉบับ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. ลักษณะมุ่งอนาคต
3. ประสิทธิภาพทางสังคม
4. เจตคติต่อการเคารพสิทธิและหน้าที่

2. ลักษณะมุ่งอนาคต
4. เจตคติต่อการเคารพสิทธิและหน้าที่
6. พฤติกรรมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เริ่มจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของแต่ละแบบวัด การกำหนดนิยามปฏิบัติการการจัดทำ (ร่าง) ข้อคำถามของแบบวัดแต่ละฉบับตามนิยามปฏิบัติการให้ครบทุกองค์ประกอบ โดยออกข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบให้มากกว่าจำนวนที่ต้องการใช้จริงอย่างน้อย 1 เท่าตัว การนำ (ร่าง) ข้อคำถามเข้าประชุมปฏิบัติการ (Working Group) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญครั้งละ 3-5 ท่าน จำนวน 3 ครั้ง เพื่อพิจารณาและปรับปรุงโครงสร้างของแบบวัดแต่ละฉบับให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พิจารณา แก้ไข และคัดเลือกข้อคำถามที่ดีที่สุด และการจัดพิมพ์แบบวัดแต่ละฉบับให้พร้อมที่จะเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์หาคุณภาพ

2. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation และ T- test) และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) ผู้วิจัยแบ่งแบบวัดทั้ง 12 ฉบับ ออกเป็น 2 ชุด นำไปให้นักศึกษา (ไม่ใช่กลุ่มผู้ถูกทดลอง) ที่เรียนวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน (วิชาพื้นฐานในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป) ในภาคเรียนที่ 1/ 2552 ตอบแบบวัด โดยแบ่งการวัดออกเป็น 2 ครั้ง ๆ ละประมาณ 100 คน (ห้องเรียนรวม) จากนั้น นำแบบวัดที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง นำแบบวัดที่มีค่าตอบครบถ้วนมาแปลคะแนนกรอกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Window) สำหรับการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดแต่ละฉบับ จะมีการวิเคราะห์ซ้ำ 3 ครั้ง กล่าวคือ การวิเคราะห์ครั้งแรกใช้ทุกข้อที่ได้รับคัดเลือก ครั้งที่ 2 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงในแต่ละองค์ประกอบจำนวน 15 ข้อ และครั้งที่ 3 คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงในแต่ละองค์ประกอบจำนวน 10 ข้อ จากนั้น จึงเลือกใช้แบบวัดฉบับที่มีค่าความเชื่อมั่นสูงสุดและมีจำนวนข้อน้อยที่สุด มาจัดทำเป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ ดังนั้น แบบวัดฉบับสมบูรณ์แต่ละฉบับของการวิจัยครั้งนี้ จึงมีจำนวน 10 ข้อมากกว่าจำนวน 15 ข้อ

การดำเนินการทดลอง (การฝึกอบรม)

การดำเนินการทดลอง การฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

1. การฝึกอบรมครั้งที่ 1 คณะครุศาสตร์ออกคำสั่งที่ 002/2552 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ปี 2552 ให้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ทุกโปรแกรมวิชา เข้าฝึกอบรมระหว่างวันที่ 9-12 มีนาคม ปี 2552 โดยพร้อมเพรียงกัน

การแบ่งกลุ่มการฝึกอบรม แบ่งนักศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม (โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย) แต่ละกลุ่มได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ฝึกชุดจิตลักษณะฯและชุดฝึกทักษะ (การเคารพสิทธิและทำหน้าที่)

กลุ่มทดลอง 2 ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการเพียงชุดเดียว

กลุ่มทดลอง 3 ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่เพียงชุดเดียว
กลุ่มควบคุม 4 ฝึกตัดและพับกระดาษและฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน

ตารางการฝึกอบรม ห้องฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 2 ห้องคือ ห้องอบรม 1 (กลุ่มทดลอง) และ
ห้องอบรม 2 (กลุ่มควบคุม) และจัดให้นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มเข้าฝึกอบรมในแต่ละวัน ดังนี้

- 9 มี.ค. 52 ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2) ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 3 และกลุ่ม 4)
10 มี.ค. 52 ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2) ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 3 และกลุ่ม 4)
11 มี.ค. 52 ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3) ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 2 และกลุ่ม 4)
12 มี.ค. 52 ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3) ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 2 และกลุ่ม 4)

หมายเหตุ

เนื่องจาก นักศึกษามีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 3 ชุด ทั้ง 3 ชุด ฝึกอบรม
ในอาคารเรียนรวม 8 ชั้น โดยชุดที่ 1 คือ ห้องอบรม 1 และห้องอบรม 2 ฝึกอบรมที่ชั้น 4 ชุดที่ 2
(ห้องอบรม 1 และห้องอบรม 2) ฝึกอบรมที่ชั้น 5 และชุดที่ 3 (ห้องอบรม 1 และห้องอบรม 2)
ฝึกอบรมที่ชั้น 6 ตามลำดับ

กิจกรรมที่ฝึกอบรม ในแต่ละวัน ห้องอบรม 1 (ห้องทดลอง) และห้องอบรม 2 (ห้องควบคุม)
มีกิจกรรมที่ฝึกอบรม (แตกต่างกัน) ดังนี้

วันที่ 9 มี.ค. 52

ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2) ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ
ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 3 และกลุ่ม 4) ฝึกตัดและพับกระดาษ

วันที่ 10 มี.ค. 52

ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2) ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ
ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 3 และกลุ่ม 4) ฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน

วันที่ 11 มี.ค. 52

ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3) ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่
ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 2 และกลุ่ม 4) ฝึกตัดและพับกระดาษ

วันที่ 12 มี.ค. 52

ห้องอบรม 1 (กลุ่ม 1 และกลุ่ม 3) ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่
ห้องอบรม 2 (กลุ่ม 2 และกลุ่ม 4) ฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน

หมายเหตุ

ห้องอบรม 2 (ห้องควบคุม) ที่จัดให้นักศึกษาฝึกการตัดและพับกระดาษ และฝึกภาษาอังกฤษ พื้นฐานสลับกัน เพื่อให้นักศึกษากลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 มีประสบการณ์ทั้ง 2 อย่างเท่าเทียมกัน

2. การฝึกอบรมครั้งที่ 2 เนื่องจาก การฝึกอบรมครั้งที่ 1 (9-12 มี.ค. 2552) มีนักศึกษาโปรแกรม วิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป และโปรแกรมวิชาสังคมศึกษาไม่สามารถเข้าฝึกอบรมได้ เพราะต้องเข้าร่วม กิจกรรมบังคับตามปฏิทินกิจกรรม คณะครุศาสตร์จึงออกคำสั่งที่ 002/2552 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ปี 2552 ให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปและโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา เข้าฝึกอบรมครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 5-8 สิงหาคม ปี 2552 โดยการฝึกอบรมครั้งที่ 2 นี้ ใช้กิจกรรม วิธีการจัดกิจกรรม และวิทยากรชุดเดิมเหมือนกับการฝึกอบรมครั้งที่ 1 ทำให้การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ ได้ผู้ถูกทดลองครบ ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในโครงการวิจัยและมีจำนวนใกล้เคียงกันทั้ง 4 กลุ่ม

การสร้างชุดฝึกอบรม

การสร้างชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการและชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดเนื้อหา กรณีสืบหาและกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
2. ผู้วิจัยเรียบเรียงเนื้อหา กรณีสืบหาและขั้นตอนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจนและครบถ้วน
3. ผู้วิจัยเสนอ (ร่าง) เนื้อหา กรณีสืบหาและขั้นตอนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้คณะกรรมการ ติดตามผลฯ พิจารณาและเสนอแนะสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (เสนอให้พิจารณาหลายครั้งเพื่อให้ได้ชุดฝึกที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด)
4. ผู้วิจัยปรับปรุงเนื้อหา กรณีสืบหาและขั้นตอนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามคำแนะนำของ คณะกรรมการติดตามผลฯ และทดลองใช้ (Pilot Study) กับนักศึกษาวิชาโทจิตวิทยาและการแนะแนว ที่เรียนวิชาทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม
5. ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดจากการทดลองใช้ และจัดพิมพ์ชุดฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ พร้อมที่จะนำไปใช้ฝึกอบรมจริงต่อไป

กิจกรรมและวัตถุประสงค์ของชุดฝึกอบรม

1. ชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการ (12 คาบ) เป็นการฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะ 3 ประการ คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต และประสบการณ์ทางสังคม โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 การฝึกยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการตัดสินใจและการแก้ปัญหาตามหลักเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงคือ การปฏิบัติตามหน้าที่ทางสังคม การปฏิบัติตาม

อุดมคติของตนเอง และการปฏิบัติตามอุดมคติสากล โดยผ่านกระบวนการพิจารณาผลดีและผลเสีย ด้วยตนเองและกลุ่ม จำนวน 3 กิจกรรมคือ “หลุมหลบภัย” “ผึ่งยักส์แสนชน” และ “เจตนาพิสุทธ์” ระยะเวลาที่ใช้ 4 คาบ ๆ ละ 50 นาที

1.2 การฝึกลักษณะมุ่งอนาคต มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการคาดการณ์ไกล การรับรู้และเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการวางแผนไปสู่ความสำเร็จอย่างมีขั้นตอน จำนวน 3 กิจกรรมคือ “มุ่งอนาคตเพียงใด” “หมอบประจำป่า” และ “การวางแผนสู่ความสำเร็จ” ระยะเวลาที่ใช้ 4 คาบ ๆ ละ 50 นาที

1.3 การฝึกประสบการณ์ทางสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการตื่นตัวในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของตนเองและผู้อื่น การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถในการคาดการณ์หรือทำนายพฤติกรรมของผู้อื่น จำนวน 3 กิจกรรมคือ “ฉันเป็นคนอย่างไร” “Mr. Bean ไปหาหมอ” และ “ลูกจำ ... แม่ขอโทษ” ระยะเวลาที่ใช้ 4 คาบ ๆ ละ 50 นาที

2. ชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการตระหนักว่าตนเองและผู้อื่นมีสิทธิและเสรีภาพในเรื่องต่าง ๆ เท่าเทียมกัน เพื่อฝึกการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมหมายถึงการเคารพสิทธิของผู้อื่น การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและเสียสละ และฝึกการวางแผนพัฒนาตนให้เคารพและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น จำนวน 6 กิจกรรม คือ “สิทธิและการไม่ละเมิดสิทธิ” “การละเมิดสิทธิและผลเสีย” “หนูหนูแต่ไม่หนู” “หนทางสู่ความสำเร็จ” “เจ้าด้วน.. จุกกับจันทร์ขอโทษ” และ “การวางแผนพัฒนาพฤติกรรมการเคารพสิทธิและไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น” ระยะเวลาที่ใช้ 12 คาบ ๆ ละ 50 นาที

3. ฝึกการตัดและพับกระดาษ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษากลุ่มควบคุม นักศึกษากลุ่ม 2 (ฝึกจิตลักษณะ) และนักศึกษากลุ่ม 3 (ฝึกทักษะฯ) มีระยะเวลาในการฝึกอบรมครบ 24 คาบเท่าเทียมกับนักศึกษากลุ่ม 1 (ฝึกจิตลักษณะและฝึกทักษะฯ) โดยใช้เวลา 12 คาบทำกิจกรรมการตัดและพับกระดาษกิจกรรมตัดกระดาษคือ การตัดกระดาษเป็นวงกลม การตัดกระดาษเป็นรูปดอกไม้ต่าง ๆ เช่น ดอกเยอบีรา ดอกเบญจมาศ ดอกผีเสื้อ ดอกปีกลาสวรรค์ และลักษณะใบไม้ต่าง ๆ และกิจกรรมพับกระดาษ เช่น การพับรูปสุนัข รูปกระต่าย รูปยีราฟ และรูปลิง เป็นต้น

4. ฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับการฝึกการตัดและการพับกระดาษ กิจกรรมฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน คือ ฝึกสนทนากับชาวต่างประเทศโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และเล่นเกม ภาษาอังกฤษ การเรียนรู้คำศัพท์และสำนวนภาษาอังกฤษจากภาพยนตร์ ฝึกการพูดและการแนะนำตนเองเป็นภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาอังกฤษจากเพลง การทำการ์ดวันสำคัญต่าง ๆ เช่น Christmas Valentine และ Birthday และฝึกเขียนคำอวยพรเป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น

ขั้นตอนการฝึกอบรม การฝึกอบรมทั้ง 2 ครั้ง มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ทบทวนผู้ช่วยนักวิจัยให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และขั้นตอนการทดลอง
2. ดำเนินการฝึกอบรมตามตารางฝึกอบรม โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรผู้ช่วย
3. การวัดก่อนทดลอง โดยใช้แบบวัดตัวทำนายด้านจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์
4. การวัดหลังการทดลองทันที โดยใช้แบบวัดจิตลักษณะที่ฝึกและแบบวัดเจตคติฯ
5. การวัดหลังการทดลอง 3 เดือน โดยใช้แบบวัดจิตลักษณะที่ฝึก แบบวัดเจตคติฯ แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window
2. สถิติข้อมูลพื้นฐานคือ การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติเพื่อการเปรียบเทียบคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two-way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) ของเชฟเฟ (Scheffe)
4. สถิติเพื่อหาตัวทำนายที่สำคัญของตัวแปรตามคือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างร้อยละ 5
5. สถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร คือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ลักษณะทั่วไปของผู้ถูกทดลอง

จาก ตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ถูกทดลอง คือ นักศึกษาชาย ร้อยละ 21.30 นักศึกษาหญิง ร้อยละ 78.70 นักศึกษาอายุ 18-20 ปี ร้อยละ 38.90 อายุ 21-24 ปี ร้อยละ 59.90 ผลการเรียนต่ำ ร้อยละ 51.30 ผลการเรียนสูง ร้อยละ 47.60 ฐานะครอบครัวต่ำ ร้อยละ 48.70 ฐานะครอบครัวสูง ร้อยละ 51.30 โปรแกรมวิชาภาษา ร้อยละ 26.80 โปรแกรมวิชาสังคม ร้อยละ 24.50 โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ร้อยละ 22.70 โปรแกรมวิชาอื่น ๆ เช่น พลศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา การศึกษาปฐมวัย และการศึกษาพิเศษ ร้อยละ 25.90 นักศึกษากลุ่ม 1 (ฝึกจิตลักษณะฯ และฝึกทักษะฯ) ร้อยละ 25.70 นักศึกษากลุ่ม 2 (ฝึกจิตลักษณะฯ) ร้อยละ 25.70 นักศึกษากลุ่ม 3 (ฝึกทักษะฯ) ร้อยละ 23.00 และนักศึกษากลุ่ม 4 (ฝึกตัดและพับกระดาษและฝึกภาษาอังกฤษพื้นฐาน) ร้อยละ 25.90

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะทั่วไปของผู้ถูกทดลอง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	73	21.30
หญิง	270	78.70
อายุ		
กลุ่มต่ำ (18-20 ปี)	135	38.90
กลุ่มสูง (21-24 ปี)	208	59.90
ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม		
กลุ่มต่ำ (1.85-2.73)	178	51.30
กลุ่มสูง (2.74-3.71)	165	47.60
ฐานะของครอบครัว		
กลุ่มต่ำ (ระดับ 1-4)	167	48.70
กลุ่มสูง (ระดับ 5-9)	176	51.30
โปรแกรมวิชา		
ภาษา	92	26.80
สังคมศาสตร์	84	24.50
วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์	78	22.70
อื่น ๆ	89	25.90
กลุ่มผู้ถูกทดลอง		
กลุ่ม 1 (ฝึกจิตลักษณะและฝึกทักษะ)	88	25.70
กลุ่ม 2 (ฝึกจิตลักษณะ)	88	25.70
กลุ่ม 3 (ฝึกทักษะ)	79	23.00
กลุ่ม 4 (พับกระดาษและฝึกภาษาอังกฤษ)	88	25.70

สรุปว่า ผู้ถูกทดลองเป็นนักศึกษาหญิงมากกว่านักศึกษาชาย กลุ่มอายุสูงมากกว่าอายุต่ำ กลุ่มผลการเรียนต่ำมากกว่าผลการเรียนสูง กลุ่มฐานะครอบครัวสูงมากกว่าฐานะครอบครัวต่ำ นักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษามีจำนวนมากที่สุด และกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจำนวนใกล้เคียงกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิผลของชุดฝึก 2 ชุด คือ ชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการ และชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบผล 2 ประการคือ 1) ด้านจิตลักษณะ พบว่า (การวัดผลหลังทดลองทันที) นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ หรือฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีจิตลักษณะทั้ง 4 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ประสพการณ์ทางสังคม ลักษณะมุ่งอนาคต และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ หรือไม่ได้ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ ในขณะที่ (วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) พบว่า นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ หรือฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีจิตลักษณะ 2 ด้าน คือ ประสพการณ์ทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ หรือไม่ได้ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ โดยทั้ง 2 กรณีพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย และ 2) ด้านพฤติกรรมประชาธิปไตย (วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) พบว่า นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการหรือฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการ หรือไม่ได้ฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ พบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย แสดงว่า ชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการ และชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิผลในการพัฒนาจิตลักษณะที่ฝึกและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาได้จริงตามสมมุติฐานที่ 1 และพบว่า ชุดฝึกทั้งสองชุดสามารถพัฒนาประสพการณ์ทางสังคม เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ พฤติกรรมการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และพฤติกรรมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นได้ผลดีในระยะยาว (วัดหลังทดลอง 3 เดือน) มากกว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิผลของการฝึกทั้ง 2 ชุด และการฝึกชุดจิตลักษณะเพียงชุดเดียว พบผล 2 ประการคือ 1) ด้านจิตลักษณะ พบว่า (วัดผลหลังทดลองทันที) นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการและฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ทั้ง 2 ชุด มีจิตลักษณะ 3 ด้านคือ ลักษณะมุ่งอนาคต ประสพการณ์ทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่มากกว่านักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการเพียงชุดเดียว พบผลในกลุ่มรวม ส่วนผลในกลุ่มย่อย พบว่า นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการและฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ทั้ง 2 ชุด มีจิตลักษณะ 4 ด้านคือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ประสพการณ์ทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่มากกว่านักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการเพียงชุดเดียว พบผลใน 5 กลุ่มย่อย คือ นักศึกษาหญิง นักศึกษาผลการเรียนสูง นักศึกษาฐานะครอบครัวสูง นักศึกษาอายุสูง และนักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคม ในขณะที่ (วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) พบว่า นักศึกษาที่ฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการและฝึกชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ทั้ง 2 ชุด มีจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ ลักษณะมุ่ง

4. ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบตัวทำนาย (ตัวแปรเชิงสาเหตุ) ชุดที่ 3 (รวม 6 ตัว) กับตัวทำนายชุดที่ 2 (4 ตัว) และชุดที่ 1 (2 ตัว) ตามเกณฑ์ความแตกต่างร้อยละ 5 พบผลตามสมมุติฐานที่ 3 เฉพาะในกลุ่มย่อย 2 ประการคือ 1) ด้านจิตลักษณะ (วัดผลหลังทดลองทันที) พบว่าตัวทำนายชุดที่ 3 ทำนายความแปรปรวนของจิตลักษณะ 4 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ประสิทธิภาพทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ แตกต่างกับตัวทำนายชุดที่ 2 และชุดที่ 1 พบผลแต่ละด้านใน 2-4 กลุ่มย่อย ในขณะที่ (วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) พบว่าตัวทำนายชุดที่ 3 ทำนายความแปรปรวนของจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ประสิทธิภาพทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ แตกต่างกับตัวทำนายชุดที่ 2 และชุดที่ 1 โดยพบผลแต่ละด้านใน 1-2 กลุ่มย่อย และ 2) ด้านพฤติกรรม (วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 3 ทำนายความแปรปรวนของพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น แตกต่างกับตัวทำนายชุดที่ 2 และชุดที่ 1 พบผลใน 5 กลุ่มย่อยและ 1 กลุ่มย่อย ตามลำดับ แสดงว่า ตัวทำนายชุดที่ 3 ทำนายความแปรปรวนของจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาได้มากกว่าตัวทำนายชุดที่ 2 และชุดที่ 1 และสามารถทำนายในระยะยาว (วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) ได้ 5 ด้าน คือ ลักษณะมุ่งอนาคต ประสิทธิภาพทางสังคม เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ พฤติกรรมการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และพฤติกรรมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

5. ผลการวิเคราะห์ตัวทำนายชุดที่ 3 (รวม 6 ตัว) ซึ่งประกอบด้วย จิตลักษณะเดิม 2 ตัว คือ สุขภาพจิตและความสามารถในการรู้คิด และลักษณะสถานการณ์ 4 ตัว คือ ความเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ทัศนคติทางสังคมด้านประชาธิปไตย โดยมีตัวแปรตาม (ตัวถูกทำนาย) 6 ตัว ประกอบด้วย จิตลักษณะ 4 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ประสิทธิภาพทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พบผล (วัดผลหลังทดลองทันทีและวัดผลหลังทดลอง 3 เดือน) ที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) ในกลุ่มรวม พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยแต่ละด้าน มีตัวทำนายที่สำคัญ 2-3 ตัว จากทั้งหมด 5 ตัว คือ ความสามารถในการรู้คิด การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว ความเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มเพื่อน และการรับรู้ทัศนคติทางสังคมด้านประชาธิปไตย ตามลำดับจากมากไปน้อย และ 2) ในกลุ่มย่อย พบว่า จิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยแต่ละด้าน มีตัวทำนายที่สำคัญ 1-4 ตัว จากทั้งหมด 6 ตัว โดยมีสุขภาพจิต เป็นตัวทำนายน้อยที่สุด แสดงว่า ตัวทำนายแต่ละตัวในชุดที่ 3 ทำนายความแปรปรวนแต่ละด้านของจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาได้แตกต่างกันและทำนายได้ในระยะยาว (มีความคงทนอยู่ในตัวบุคคล) แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มย่อยด้วย

6. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการวัดผลหลังทดลองทันทีและการวัดผลหลังทดลอง 3 เดือนของจิตลักษณะแต่ละตัวคือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ประสพการณ์ทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ พบความสัมพันธ์ที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ผลในกลุ่มรวม พบว่า คะแนนวัดหลังทดลองทันทีและวัดหลังทดลอง 3 เดือน มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 3 ด้านคือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ($r = .404$) ลักษณะมุ่งอนาคต ($r = .50$) และประสพการณ์ทางสังคม ($r = .44$) และมีความสัมพันธ์ต่ำ 1 ด้าน คือ เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ ($r = .39$) และ 2) ผลในกลุ่มย่อย พบว่า คะแนนวัดหลังทดลองทันทีและวัดหลังทดลอง 3 เดือน มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางและต่ำใน 3 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ประสพการณ์ทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ ส่วนลักษณะมุ่งอนาคต มีความสัมพันธ์ 3 ระดับ คือ ค่อนข้างสูง ปานกลาง และต่ำ โดยมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงใน 2 กลุ่มย่อย คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคม ($r = .632$) และนักศึกษาอายุสูง ($r = .625$)

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร (Intercorrelation Matrices) ที่วัดผลหลังทดลองทันที 4 ด้าน คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ประสพการณ์ทางสังคม และเจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ และกลุ่มตัวแปรที่วัดผลหลังทดลอง 3 เดือน 6 ตัว คือ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ประสพการณ์ทางสังคม เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ พฤติกรรมการเคารพสิทธิและทำหน้าที่และพฤติกรรมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พบความสัมพันธ์ 3 ประการคือ 1) ความสัมพันธ์ในกลุ่มรวม พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และ 2) ความสัมพันธ์ในกลุ่มย่อย มีความสัมพันธ์ 3 ระดับ คือ ค่อนข้างสูง ปานกลางและต่ำ โดยความสัมพันธ์สูงสุด 3 คู่แรกเป็นความสัมพันธ์กับตนเอง คือ ก) ลักษณะมุ่งอนาคต (วัดหลังทดลองทันที) กับลักษณะมุ่งอนาคต (วัดหลังทดลอง 3 เดือน) พบผลในนักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคม ($r = .632$) ข) ประสพการณ์ทางสังคม (วัดหลังทดลองทันที) กับประสพการณ์ทางสังคม (วัดหลังทดลอง 3 เดือน) พบผลในนักศึกษากลุ่ม 3 (ฝึกทักษะ $r = .553$) และ ค) เหตุผลเชิงจริยธรรม (วัดหลังทดลองทันที) กับเหตุผลเชิงจริยธรรม (วัดหลังทดลอง 3 เดือน) พบผลในนักศึกษากลุ่ม 4 (พักกระดาด $r = .492$) และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะกับพฤติกรรม พบความสัมพันธ์สูงสุด 3 คู่แรกคือ ก) เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่กับการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ ข) เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่กับการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และ ค) ประสพการณ์ทางสังคมกับการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ ตามลำดับ แสดงว่า ผลระยะสั้น (วัดหลังทดลองทันที) และผลระยะยาว (วัดหลังทดลอง 3 เดือน) ด้านจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตย ของการฝึกชุดจิตลักษณะแบบบูรณาการและชุดทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง 1 ด้านคือ ลักษณะมุ่งอนาคต พบผลใน 2 กลุ่มย่อย คือ นักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคม ($r = .632$) และนักศึกษาอายุสูง ($r = .625$) และพบว่า เจตคติต่อการเคารพสิทธิและทำหน้าที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพสิทธิและทำหน้าที่และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นมากที่สุด

ประโยชน์และข้อเสนอแนะ

ชุดฝึกจิตลักษณะแบบบูรณาการและชุดฝึกทักษะการเคารพสิทธิและทำหน้าที่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยมีความเป็นประชาธิปไตยในครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยสนับสนุน จึงควรจัดโปรแกรมฝึกอบรมด้วยชุดฝึกทั้ง 2 ชุดให้แก่ นักศึกษาและเยาวชน เพื่อพัฒนาให้มีจิตลักษณะที่ฝึกและพฤติกรรมประชาธิปไตย 2 ด้าน คือ การเคารพ สิทธิและทำหน้าที่ และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นเพิ่มขึ้น โดยมีครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเป็นฝ่าย สนับสนุนหรือมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยของประเทศไทยต่อไป

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และโครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและ พัฒนาระบบพฤติกรรมไทย ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยและติดตามผลงานวิจัยสำเร็จด้วยดี และมีคุณภาพ และขอขอบคุณคณะครุศาสตร์และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่สนับสนุนและ เอื้อเพื่อสถานที่ดำเนินการฝึกอบรมอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

1. โกศล มีคุณ. 2524. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวม บทบาทของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา ปริญญาโททางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
2. โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ. 2545. ผลของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตลักษณะ และ พฤติกรรมจริยธรรมของครู รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
3. ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541. การปรับพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ ดำรงชั้นสูง คณะพัฒนา สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคลากร คณะพัฒนา สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5. ทวีวัฒน์ บุญจิต. 2546. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะและ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

6. เมธินี คุปพิทยานนท์. 2546. ประสิทธิผลของการฝึกอบรมทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมทัศนสุขภาพของนักเรียนระดับประถมศึกษา รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
7. ฤกษ์ชัย คุณูปการ. 2547. ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงสาเหตุของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
8. สกล เทียงแท้ และสุมิตรรา เจิมพันธ์. 2546. ผลการฝึกจิตพฤติกรรมแบบบูรณาการต่อพฤติกรรม การจับข้ออย่างปลอดภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น รายงานการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

CONTENTS

Journal of the National Research Council of Thailand Vol. 42, No. 1, Jan. - Jun. 2010

◆ ANTECEDENTS AND CONSEQUENCES CONCERNING LEARNING CURIOSITY AND RIGHTEOUS BEHAVIORS OF STUDENTS IN RAJABHAT UNIVERSITIES <i>Chuanchai Chueasathuchon</i>	13
◆ PUBLIC ADMINISTRATION TEACHING AND RESEARC ROUNDTABLE <i>Chanida Jittaruttha et al.</i>	31
◆ THE STUDY OF INTERNATIONAL RELATIONS <i>Supamit Pitipat</i>	43
◆ QUALITY AND SAFETY FACTORS AFFECTING LYCHEE CONSUMPTION <i>Apichart Daloonpate</i>	63
◆ A DEVELOPMENT OF SELF EVALUATION INSTRUMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS' NARCISSISTIC LEADERSHIP <i>Nachanan (Kaewchaijaroenkit) Suphasirisuk et al.</i>	77
◆ THE EFFECT OF MATERNAL PSYCHO-SKILL TRAINING ON DENTAL HEALTH CARE BEHAVIOR FOR PRESCHOOLERS <i>Worrawan Asawakun</i>	99
◆ SITE SPECIFIC TECHNOLOGIES IMPLEMENTATION FOR REDUCING COST OF RICE PRODUCTION <i>Nittaya Ruensuk</i>	113
◆ THE EFFECTS OF PSYCHO-BEHAVIORAL TRAINING ON DEMOCRATIC BEHAVIORS IN THE ASPECT OF OBSERVANCE OF RIGHTS AND DUTY OF UNIVERSITY STUDENTS <i>Roekchai Khunopakarn</i>	129